

Hudebně-knihovnický seminář v Brně a vzdělávání hudebních knihovníků

Pracovníci hudebních knihoven se již potřetí sešli v rámci cyklu vzdělávacího semináře „Soudobá česká a světová hudba“ ve dnech 12. a 13. března 2003 v Knihovně Jiřího Mahena v Brně. Po loňském jaru a podzimu je i tentokrát čekal pestrý a hlavně obsažný program, nabitý hutnou faktografií i lákavým obsahem. Seminář se konal v příjemném prostředí společenského sálu Mahenovy knihovny, organizačně vzorně zajištěný Miroslavou Horejskovou, vedoucí hudební knihovny KJM. Celou akci stručně a spon-tánně zahájila ředitelka knihovny Libuše Nivnická.

Úvodní blok poté vyplnila beseda se známou dvojicí sourozenců Hanou a Petrem Ulrychových, moderovaná mladým muzikologem P. Jiráskem. Byla tak podána retrospektiva jejich dosavadního působení v hutné zkratce: od „tvrdších“ beatových a rockových začátků přes určující příklon k folklóru, zejména v prvním desetiletí normalizace, až po různorodé etnické výhonky jejich zájmu let nedávných a doby současné. Osobní vzpomínky, doložené četnými ukázkami reprodukováné hudby, ovšem měly obecnější platnost a setkaly se s živým ohlasem.

Další dva půldenní bloky – odpolední prvního a dopolední druhého dne – byly věnovány tématu „Leoš Janáček a soudobá hudba“ a byly vlastním těžištěm semináře. Zhostil se jich lektor nadmíru poučený a pohotový, který tu o hudbě 20. století přednášel už vloni – muzikolog prof. dr. Miloš Štědroň. Tentokrát vycházel ze své monografie „Leoš Janáček a hudba 20. století. Paralely, sondy, dokumenty“, vydané 1998 Masarykovou univerzitou v Brně. Monografie je podložena dlouholetým výzkumem, sám výklad pak při semináři dán účinnou zkratkou, vtipnými glosami a názornými ukázkami reprodukováné hudby i přímo u klavíru. Nutno dodat, že v mnohém ohledu před námi vystává neznámý a nový Leoš Janáček – nově pochopený, zařazený a vysvětlený v českém i mezinárodním kontextu.

Ovšem jak hudebním knihovníkům, tak muzikologům by neměl uniknout závažný moment, který se za obojím – tedy za pop-rockovou retrospektivou i janáčkovskou přednáškou – skrývá. Je jím pojem *hudební dokumentace* či hudebně-dokumentační práce. Nejde jen o „povinný“ zřetel k hudební dokumentaci, ale především o chápání hudební dokumentace jako nezbytné podmínky a předpokladu hodnotné a skutečně smysluplné aktivity na poli hudebního knihovnictví a muzikologie. Bez dokumentace a jejích účinných metod jsou obě zmíněné sféry, tj. celá oblast dnes už bezbřehé populární, respektive nonartifickální hudby a také obrovská janáčkovská faktografie a reflexe, prakticky neuchopitelné. Dostupný materiál a informace musí být nejdříve a především řádně soustředěny, zpracovány a vyhodnoceny a to platí stejně v hudebním knihovnictví (na úrovni funkčního informačního aparátu) jako v muzikologii (v roli nutného předpokladu syntézy).

Obsahovou pestrost brněnského semináře výrazně dokresluje organizátorská nabídka kulturně-společenské a exkurzní složky programu. Večer prvního dne byl vyhrazen divadelnímu představení v podobě Dostojevského Snu směšného člověka, hlubokého existencionálního ponoru s vynikajícím Igorem Barešem. Před závěrem semináře jsme navštívili Ústřední knihovnu Vysokého učení technického v Brně, realizující všestranný knihovnický provoz s vybaveností pro příjem elektronických informací v prostředí nově zrestaurovaných interiérů, včetně auly

s nově postavenými varhanami. (O nástroji byl podán výklad, demonstrován jeho zvuk, k dispozici byla informační brožura v podobě sborníku.)

V rámci semináře ještě zbyl prostor pro krátkou schůzku předsednictva České národní skupiny IAML (předsedkyně Zuzana Petrášková, místopředsedové Miroslava Horejsková a Julius Hůlek, tajemnice Jana Navrátilová). Kromě organizačních záležitostí semináře chystaného na listopad do Zlína se v krátké diskusi objevila následující témata: věcné zpracování a předmětové třídění, půjčování zvukových dokumentů, eventuelní podpora jednání k novelizaci autorského zákona. V této souvislosti se nabízí otázka, zda napříště v programu semináře nepočítat se stabilním, třeba jedenapůlhodinovým blokem, věnovaným organizačním a pracovním problémům.

Brněnský hudebně-knihovnický seminář však vybízí k zamyšlení nad ještě jedním závažným tématem, které má navíc vepsáno ve svém záhlaví – je jím *vzdělávání hudebních knihovníků*. Tuto specifickou oblast lze chápat v užším i širším smyslu. Ve více či méně vzdálené minulosti jsme se setkávali s tím, že vzdělávání hudebních knihovníků do jisté míry suplovaly dílčí, popřípadě příležitostné akce regionálního charakteru.

Jestliže užší význam této aktivity předpokládá relativně soustředěnější odbornou náplň spíše instruktivně-výukového charakteru, pak širší význam má spíše osvětový, kulturně-výchovný účel. Každou z obou eventualit možno vertikálně rozdělit do různých kvalitativních úrovní, realizovat je různými způsoby (školní a mimoškolní výuka), brát v potaz, je-li vzdělávání určeno knihovníkům s knihovnicou, nebo hudební erudicí, atd.

Do druhé eventuality možno zařadit právě loňské a letošní semináře v Brně svým – řečeno tak trochu postaru – „nadstavbovým“ rázem, navíc přímo s atraktivní tematikou a podáním. Pro knihovníky pracující s hudebními dokumenty a s informacemi o hudbě má takové rozšiřování obzoru nepochybný význam a nutno konstatovat, že Mahenova knihovna v Brně na pomyslném žebříčku hodnot „nasadila laťku“ dost vysoko. Bylo by proto dobré a žádoucí, kdyby brněnská inspirace znovuoživila úvahy o celkové koncepci vzdělávání hudebních knihovníků.

Julius Hůlek
Národní knihovna ČR

Ve dnech 12. a 13. listopadu 2003 se uskuteční dvoudenní seminář hudebních knihoven v Okresní knihovně Zlín.

První den semináře (středa) se mj. představí hudební pracoviště jednotlivých knihoven regionu. Druhý den (čtvrtek) bude věnován odbornému programu, a to především zasedání ČNS IAML, aktuální situaci v půjčování zvukových dokumentů ve vztahu k autorskému a knihovnímu zákonu, zpracování hudebnin a zvukových dokumentů apod.

Přesný program s přihláškami a dalšími organizačními náležitostmi (zejména o ubytování) bude rozeslán do konce září 2003.